यथा कृता च भूतेषु प्राप्यतेसुखदुःखिता। गृहीत्वा जायते जन्तुर्दुःखानि च सुखानि च।
न कर्म्मणा पितुः पुत्रः पिता वा पुत्रकर्म्मणा। मार्गेणान्येन गच्छन्ति बद्धाः सुकृतदुष्कृतैः।
धर्म्मञ्चरत यत्नेन यथाऽधर्म्मान्निवर्त्तत। वर्त्तध्वञ्च यथाकालं दैवतेषु द्विजेषु च।
शोकं त्यजत दैन्यञ्च सुतस्नेहान्निवर्त्तत। त्यज्यतामयमाकाशे ततः शीघ्रं निवर्त्तत।
यत् करोति शुभं कर्म्म तथा कर्म्म सुदारुणं। तत् कर्त्तैव समश्नाति बान्धवानां किमत्र ह। ५०१
इह त्यक्त्वा न तिष्ठन्ति बान्धवा बान्धवं प्रियं। स्नेहमुत्सृज्य गच्छन्ति वाष्पपूर्णाविलेक्षणाः।
प्राज्ञो वा यदि वा मूर्खः सधनो निर्द्धनोऽपि वा। सर्व्वः कालवशं याति शुभाशुभसमन्वितः।
किं करिष्यथ शोचित्वा मृतं किमनुशोचथ। सर्व्वस्य हि प्रभुः कालो धर्म्मतः समदर्शनः।
यौवनस्थांश्च बालांश्च वृद्धान् गर्भगतानपि। सर्व्वानाविशते मृत्युरेवम्भूतमिदं जगत्।
॥ जम्बुक उवाच ॥ अहो मन्दीकृतः स्नेहो गृध्रेणेहाल्पबुद्धिना। पुत्रस्नेहाभिभूतानां युष्माकं शोचतां मृधं। ५०२
समैः सम्यक्प्रयुक्तैश्च वचनैः प्रत्ययोत्तरैः। यद्गच्छति जनश्चायं स्नेहमुत्सृज्य दुस्त्यजं।
अहो पुत्रवियोगेन मृतशून्योपसेवनात्। क्रोशतां सुभृशं दुःखं विवत्सानां गवामिव।
अद्य शोकं विजानामि मानुषाणां महीतले। स्नेहं हि कारणं कृत्वा ममाप्यश्रूण्यपातयन्।
यत्नो हि सततं कार्य्यस्ततो दैवेन सिध्यति। दैवं पुरुषकारश्च कृतान्तेनोपपद्यते।
अनिर्व्वेदः सदा कार्य्यो निर्व्वेदाद्धि कुतः सुखं। प्रयत्नात् प्राप्यते ह्यर्थः कस्माद्गच्छत निर्द्दयाः। ५०५
आत्ममांसोपवृत्तञ्च शरीरार्द्धमयीं तनुं। पितॄणां वंशकर्त्तारं वने त्यक्त्वा क्व यास्यथ।
अथवाऽस्तं गते सूर्य्ये सन्ध्याकाल उपस्थिते। ततो नेष्यथ वा पुत्रमिहस्था वा भविष्यथ।
॥ गृध्र उवाच ॥ अद्य वर्षसहस्रं मे साग्रं जातस्य मानुषाः। न च पश्यामि जीवन्तं मृतं स्त्रीपुंनपुंसकं।
मृता गर्भेषु जायन्ते जातमात्रा म्रियन्ति च। चंक्रमन्तो म्रियन्ते च यौवनस्थास्तथाऽपरे।
अनित्यानीह भाग्यानि चतुष्पात्पक्षिणामपि। जङ्गमानां नगानां वाऽप्यायुरग्रेऽवतिष्ठते। ५०८
दृष्टदारवियुक्ताश्च पुत्रशोकान्वितास्तथा। दह्यमानाः स्म शोकेन गृहं गच्छन्ति नित्यशः।
अनिष्टानां सहस्राणि तथेष्टानां शतानि च। उत्सृज्येह प्रयाता वै बान्धवा भृशदुःखिताः।
त्यज्यतामेष निस्तेजाः शून्यः काष्ठत्वमागतः। अन्यद्देहविषक्तं हि शावं काष्ठत्वमागतं।
त्यक्तजीवस्य चैवास्य कस्माद्धित्वा न गच्छत। निरर्थको ह्ययं स्नेहो निष्फलश्च परिश्रमः।
चक्षुर्भ्यां न च कर्णाभ्यां संशृणोति समीक्षते। कस्मादेनं समुत्सृज्य न गृहान् गच्छताशु वै। ५०२५
मोक्षधर्म्माश्रितैर्व्वाक्यैर्हेतुमद्भिः सुनिष्ठुरैः। मयोक्ता गच्छत क्षिप्रं स्वं स्वमेव निवेशनं।
प्रज्ञाविज्ञानयुक्तेन बुद्धिसंज्ञाप्रदायिना। वचनं श्राविता नूनं मानुषाः संन्यवर्त्तत।
शोको द्विगुणतां याति दृष्ट्वा स्मृत्वा च चेष्टितं। इत्येतद्वचनं श्रुत्वा सन्निवृत्तास्तु मानुषाः।
अपश्यन्तं तदा सुप्तं द्रुममागत्य जम्बुकः।
॥ जम्बुक उवाच ॥ इमं कनकवर्णाभं भूषणैः समलङ्कृतं। गृध्रवाक्यात् कथं पुत्रं त्यजध्वं पितृपिण्डदं। ५०४०